

מסורת הש"ם עם הוספות

א [לעיל טו.], **ב** [צ] **שס** **ע"ש**, [ג] [מוספתא פ"א], **ד** עדות פ"ג מ"ד, **ה** גדה מט., **ו** [שנח דף נט.], **ז** [קדושין לא:] **ע"י** **נש"ע** י"ד ס' רמז סע"ף כח], **ס** גיטין פח.. **ט** [וע"י חוס' שנת כ: ד"ה אחד, וחוס' פסחים פה. קס: ד"ה אחד וחוס' כחצות כ.; וחוס' זבחים כג: ד"ה אי הכי וחוס' מנחות סג: ד"ה ר"י, וחוס' קידושין יג. ד"ה כסס].

ליקוטי רש"י

גדולה **מסבכין** בה. ללאו כלי הוא דסתמא לסיכוך [לעיל טו.]. **כ" המטמא במדרם הזב מטמא במת.** כדמפרש בגמרא שאין לך כלי הראוי למושז הזב שאין שם כלי עליו וראוי לקבל כל טומאות, והא דנקט טמא מת משום דומיא למדרס הוא דלא הטומאה הוא והכי קאמר כל הראוי להיות אב הטומאה צמדרס הזב ראוי להיות אב הטומאה אם נגע צמת או טמא צאהל המת [גדה מט.].

הגהות וצייונים

א [צ"ל **ומסבכין** (דפו"י): **ב** [רש"ל מ"ז (גליון): **ג**] בדפו"י **תנן** וצ"ל **תנו**: **ד** [צ"ל **ואמרי** (דפו"ר בארות המים): **ה**] צ"ל קטנה **שבדן** לשכיבה וכ"ה בדפו"ר: **ו** [בדפו"ר אייתא **גדיליה**: **ז**] י"ג שיהיו נעשות [גליון] במחנה אפרים כתב דצ"ל **שאיין** נעשות: **ח** צ"ל **דעשוי** (דפו"י): **ט** [צ"ל יצא זה (דפו"ר) וכ"ה בגמ' (שם): **י**] [וליתא שם] [גליון]: **כ** [צ"ל **דקפון** אשכחן. מהר"ם] [גליון]: **ל** [צ"ל במה **מסבכין** ובמה אין **מסבכין** (בארות המים):

לעזי רש"י

פוזי"פ. פירוש שיפה, מין גומא (רש"י יומא דף עח ע"ב ד"ה שעס). יונ"ק. פירוש גמז, גומא (רש"י שמות ג, א), מנג (רש"י עירובין דף נח ע"א; פרה פ"ג מ"ט). **ש"שק"א**. פירוש כמין גומא הגדל צמים (רש"י סוטה דף מט ע"ב ד"ה חילת), עשב הגדל צאגמי מים (רש"י חולין דף טו ע"ב ד"ה צסימנא דאגמא). **בולד"ם**. פירוש תרמיל (רש"י צ"מ דף פד ע"ב ד"ה צאתרא ועיין רש"י יצמות דף פו ע"ב ד"ה תרמילו וערוך ערך תרמל), ילקוט (תרגום ש"א יו, מ).

סוכה

והכי קאמר. עשאה לשכיזה צהדיא מקצלת טומאה ואין מסככין זה ואס אנו יכולין לומר זה שהיא לסיכוך והיכי דמי כגון דלא פריש מסככין זה ואינה מקצלת טומאה ובגדולה כולי עלמא לא פליגי דסתמא לסיכוך דצין תנא קמא וצין ר' אליעזר תנא^[א] גדולה ואמרין^[א] דסתמא לסיכוך כי פליגי צקטנה תנא קמא שיירה לקטנה ולא תנייה משום דסבר גדולה הוא דאמרת זה סתמא לסיכוך הא קטנה סתמא לשכיזה: **ואתא ר' אליעזר לביימר.** קטנה כגדולה דאס עשאה לשכיזה צהדיא מקצלת טומאה ואין מסככין זה ואס יש לומר זה שהיא לסיכוך והיכי דמי כגון שעשאה סתם מסככין זה ואין מקצלת טומאה: **אי הכי.** דרבי אליעזר קטנה כגדולה אתא לאשמועינן: אחת גדולה ואחת קטנה צתמיה דכי תנא הכי משמע דגדולה צקטנה אתא לאשמועינן כך כחוצה הגירסא ולי נראה איפכא דגרסינן צתמני^[א] אחת קטנה ואחת גדולה והכי פריך אחת גדולה ואחת קטנה מיעצי ליה דאי כדגרסינן לה לא ידענא פירכא מאי היא דאחת גדולה ואחת קטנה משמע קטנה כגדולה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמנה היא ואינה חלוקה לדין שני וכן דרכי התנאים בכל מקום דההיא דפשיטא ליה תנא צרישא ואותו השני כשצא להשמיענו שהוא שזה לו הוא שונה אחריו כדתנן צר"ה (דף כט:)

אחד יצנה ואחד כל מקום כו' וצצנא קמא (דף נ:): אחד החופר צור ואחד החופר שיח ומערה כו' וצמסכת סוטה (דף מג.) אחד הצונה ואחד הלוקח ואחד היורש וטוצא תנן התם גבי מערכי המלחמה הכי: **אם אינה מקבלת טומאה.** כלומר אס צפירוש עשאה לסיכוך אין אי לא לא אלמא לתנא קמא סתם גדולה לסיכוך ולר' אליעזר סתמא לשכיזה: **אלא אמר רב פפא בוי.** ומאי עשאה לשכיזה דקתני צמילתיה דרבי אליעזר הכי קאמר עיקר עשייתה לשכיזה עד דעצד ליה לסיכוך כו' ומילתיה דתנא קמא הכי מיפרשא כדלוקימנא מעיקרא רישא כגדולה כדקתני צהדיא וסיפא צקטנה והכי קאמר ואס קטנה היא ועשאה צפירוש לסיכוך מסככין זה הא סתמא לשכיזה ואתא ר' אליעזר למימר אף גדולה שזה היא לקטנה דכי עציד לה סתם הוי עשאה לשכיזה ומקצלת טומאה ואין מסככין זה ואינה מקצלת טומאה: שיפה. פוזי"ל: גמז. יוני"ק דהן רכין הלכך סתם קטנה יש צהן^[א] לשכיזה לא שנא גדולה^[א] מעשה שרשרות שהיא עצה ואינה חלקה לא שנא ארובה שהיא חלקה והיינו דקתני גדולה מסככין זה קטנה אין מסככין זה ואין חילוק צין גדולה^[א] לארובה אצל של קנים הן קשים וכן של חילת לשק"א והקלם שלה עב: גדולה^[א]. מעשה עצות וקליעה מסככין זה אפי" קטנה דאינה לשכיזה לפי שהיא עצה ואינה חלקה ועץ שלהן קשה: ארובה אין **מסבכין** בה. דסתמא לשכיזה דלא היו רגילין לארובה אלא לשכיזה שמהא חלקה ונומה: ב"ה החוצלות. לקמן מפרש מאי היא: מטמאות **טמא מת.** כלומר כלי הם מן הסתם ומקצלות טומאה והאי דנקט טמא מת משום דצעי אפלוגי צמדרס שהוא אב הטומאה נקט נמי טמא מת שהוא אב הטומאה והכי קאמר אהינא מיוחדות לשכיזה שהן^[א] נעשות אב הטומאה צמדרס שהוא אב הטומאה מואל שיהו אב הטומאה אלא ע"י המת ענמו שיהיו הן טמאות מת דצרי ר' דוסא: וחכמים אומרים מטמאות מדרם. על ידי מדרס נעשות אב הטומאה לפי שעשויות לשכיזה: מדרם אין **טמא מת לא.** צתמיה: והתנן ב"ה המטמא מדרם מטמא **טמא מת.** והוא הדין לכל הטומאות כגון נוגע צשרץ ובצצילה והאי דנקט טמא מת משום דצעי אפלוגי צמדרס אב הטומאה הזב ואין אתה מואל שיהו אב הטומאה אלא ע"י המת ענמו שיהיו הן טמאות מת דצרי ר' דוסא: וחכמים אומרים מטמאות מדרם. על ידי מדרס נעשות אב הטומאה לפי שעשויות לשכיזה: מדרם אין **טמא מת לא.** צתמיה: והתנן ב"ה המטמא מדרם מטמא **טמא מת.** והוא הדין לכל הטומאות כגון נוגע צשרץ ובצצילה והאי דנקט טמא מת משום דצאב הטומאה מיירי והכי קאמר כל הנעשה אב הטומאה על ידי מדרס נעשה אב הטומאה כשהוא טמא מת דאין לך מיטמא מדרס אלא המיוחד לשכיזה וכיון דשוי^[א] לתשמיש כלי הוא וכל שהוא כלי למדרס מיטמא צכל טומאה ואפילו הוא פשוטי כלי עץ דילפינן ליה צק"ו צמסכת שנת (דף פד.) מפץ צמת מנין ודין הוא כו' וסיפא דההיא משנה ויש שהוא מטמא טמא מת ואינו מטמא מדרס והיינו מה שהוא כלי אצל אינו מיוחד לשכיזה דמטמא צכל טומאות חוץ מטומאת מדרס שאס שכב עליו הזב ולא נגע צו טהור דלגצי מדרס מיוחד לכך צעינן כדאמר^[א] ינא^[א] שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אימא אף במדרם. שכלי הן ועשוין לשכיזה: מובלי. צולו"ס ועשוי לרועה להניחן תחת ראשו ולשכב: הריני בפרת. יסורין הצאץ עלי לכפרתו של ר' חייא וצניו יהיו ולשון כבוד הוא זה כשהוא מוכיר אציו או רצו לאחר מיתתו **ל"ל כן**^[א]: כשנשתבחה תורה מישראל. לא נשתכחה כולה קאמר אלא הלכות שכוחות מצני צתירא שהיו ראשי ארץ ישראל כדאמר^[א] צפסחים אלו דצרים (דף סו.): **עלה ה"ל הבבלי.** שמזים שגלה יכניה החרש והמסגר עמו^[א] היתה ישיצה מנייה צצכל:

פרק ראשון

סוכה

ב.

אחת קמנה ואחת גדולה מייבצי ליה. פירש צקונטרס דליפכא גרסינן וצתמניתין גרסינן אחת קטנה ואחת גדולה ופריך דאחת גדולה ואחת קטנה מיעצי ליה דדרך התנאים צכל מקום דההוא דפשיטא ליה תני צרישא כדתנן צר"ה (דף כט:): אחד יצנה ואחד כל מקום שיש צו צית דין וצצנא קמא (דף נ:): אחד החופר צור ואחד החופר שיח ומערה וצמסכת סוטה (דף מג.) אחד הצונה ואחד הלוקח ואחד היורש וטוצא תנן התם גבי מערכי מלחמה ונראה דאין ראהי מצור וצונה לכאן דהכי נמי תנן צסנהדרין (דף צג.) אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות צצרישה ומקירה ומתן נמי צפ' החולץ (יצמות מה.) גבי הצחנה אחד צתולות (ואחד קטנות^[א]) ואחד צעולות וצפרק הצא על יצמתו (שס דף נג:): אחד המערה ואחד הגומר וצפרק המפקיד (צ"מ דף נ:): תניא אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים ומפרש התם כי היכי דמפקיד מקצל פקטים לוקח נמי מקצל פקטים צכל הני מוכיר הפשוט צאחרונה אצל ההיא דיצנה ראהי היא ^ו דלפי תנא קמא שאמר אין מוקעין אלא ציצנה קא מהדרי ליה אחד יצנה ואחד כל מקום שיש צו אחד יצנה ואחד כל מקום שיש צו צית דין וכן ציצמות פרק האשזה (דף קטו:): דקאמר^[א] צית הלל לא שמענו אלא צצאה מן הקציר צלצד אמרו להו צ"ש אחת צאה מן הקציר ואחת צאה מן הזיתסוה"ג הזכיר ת"ק מחללת גדולה ועל זה שיך לאהדורי אחת היא גדולה ואחת היא קטנה כלומר כמנה היא הקטנה ואינה חלוקה לדין שני^[א]: **של שיפה ושל גמז.** צסיפא פליגי ר' דוסא ורצנן צשל קנים ושל חילת משמע צשל שיפה ושל גמז לא פליגי ולא^[א] אשכתן צהדיא דפליגי צשל גמז לענין מדרס והא דלא תני ליה הכא למאן דאמר מאי חוללות מוצלי ניחא דאין זה מחללת ואפילו לריש לקיש דאמר מחללת ממש ואזדא ריש לקיש לטעמיה דאמר ריש לקיש הריני בפרת רבי חייא ובניו שבתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדה וכן אמר רבי חייא ובניו לא נחלקו רבי דוסא וחכמים על מחצלות של אושא שהן

המוכר את הצית (צ"צ דף סו. ושם) הכא היכא דלית להו גدنפא עשוינ לסיכוך: **עלה** ה"ל מבבל ויסדה. שלמד משמעיה ואצטליין כדאיתא צפסחים פרק אלו דצרים (דף סו.):

חזיין

שלח קשים הן קשים וכן של חילת לשק"א והקלם שלה עב: גדולה מסככין זה אפי" קטנה דאינה לשכיזה לפי שהיא עצה ואינה חלקה ועץ שלהן קשה: ארובה אין **מסבכין** בה. דסתמא לשכיזה דלא היו רגילין לארובה אלא לשכיזה שמהא חלקה ונומה: ב"ה החוצלות. לקמן מפרש מאי היא: מטמאות **טמא מת.** כלומר כלי הם מן הסתם ומקצלות טומאה והאי דנקט טמא מת משום דצעי אפלוגי צמדרס שהוא אב הטומאה נקט נמי טמא מת שהוא אב הטומאה והכי קאמר אהינא מיוחדות לשכיזה שהן^[א] נעשות אב הטומאה צמדרס שהוא אב הטומאה מואל שיהו אב הטומאה אלא ע"י המת ענמו שיהיו הן טמאות מת דצרי ר' דוסא: וחכמים אומרים מטמאות מדרם. על ידי מדרס נעשות אב הטומאה לפי שעשויות לשכיזה: מדרם אין **טמא מת לא.** צתמיה: והתנן ב"ה המטמא מדרם מטמא **טמא מת.** והוא הדין לכל הטומאות כגון נוגע צשרץ ובצצילה והאי דנקט טמא מת משום דצאב הטומאה מיירי והכי קאמר כל הנעשה אב הטומאה על ידי מדרס נעשה אב הטומאה כשהוא טמא מת דאין לך מיטמא מדרס אלא המיוחד לשכיזה וכיון דשוי^[א] לתשמיש כלי הוא וכל שהוא כלי למדרס מיטמא צכל טומאה ואפילו הוא פשוטי כלי עץ דילפינן ליה צק"ו צמסכת שנת (דף פד.) מפץ צמת מנין ודין הוא כו' וסיפא דההיא משנה ויש שהוא מטמא טמא מת ואינו מטמא מדרס והיינו מה שהוא כלי אצל אינו מיוחד לשכיזה דמטמא צכל טומאות חוץ מטומאת מדרס שאס שכב עליו הזב ולא נגע צו טהור דלגצי מדרס מיוחד לכך צעינן כדאמר^[א] ינא^[א] שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אימא אף במדרם. שכלי הן ועשוין לשכיזה: מובלי. צולו"ס ועשוי לרועה להניחן תחת ראשו ולשכב: הריני בפרת. יסורין הצאץ עלי לכפרתו של ר' חייא וצניו יהיו ולשון כבוד הוא זה כשהוא מוכיר אציו או רצו לאחר מיתתו **ל"ל כן**^[א]: כשנשתבחה תורה מישראל. לא נשתכחה כולה קאמר אלא הלכות שכוחות מצני צתירא שהיו ראשי ארץ ישראל כדאמר^[א] צפסחים אלו דצרים (דף סו.): **עלה ה"ל הבבלי.** שמזים שגלה יכניה החרש והמסגר עמו^[א] היתה ישיצה מנייה צצכל:

שהן

עין משפט

נר מצוה

קבא א ב מ"י פכ"ג מהלכות כלים הלכה ה:

רבינו חננאל

ומקשינן אי הכי ר' אליעזר אחת קטנה ואחת גדולה היה לו לומר כלומר דין הקטנה כדין הגדולה סתם לסיכוך. ועוד הא אשכחן בהדיא דרבי אליעזר לחומרא הוא דחניא מחצלת קנים גדולה מסככין בה ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת טומאה [מסככין בה]. אלא אמר רב פפא בקטנה כ"ע לא פליגי דסתמא לשכיב' כי פליגי בגדולה ת"ק סבר סתם גדולה לסיכוך ור' אליעזר סבר סתם גדולה נמי לשכיבה והכי קתני ר' אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה סתם עשייתן לשכיבה עד שיפרש לשם סיכוך: תנו רבנן מחצלת של שיפה ושל גמז גדולה מסככין בה קטנה אין מסככין בה ושל קנים ושל הילף גדולה מסככין בה ארובה אין מסככין בה ר' יוסי אומר משום אביו אחת זו ואחת זו מסככין בהן וכן היה ר' דוסא אומר כדבריו. תנן התם כל החוצלות טמאות טמא מת דברי ר' דוסא וחכ"א אף מדרס כדתנן במס' נדה כל המטמא מדרס מטמא טמא מת. מאי חוצלות א"ר אבא מובלי. פי' עושין כמין יריעות קצרות ואח"כ תופרין אותן ועושין מהן כפפות וכסויין. ר"ל אמר מאי חוצלות מחצלות ממש דאמר הריני כפרת ר' חייא ובניו שבתחלה נשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה ר' חייא ובניו ויסדוה. וכן

גליון הש"ם

[מכמ"י תוס' ד"ה אחת קטנה וכו' אב"ה ההיא דיבנה ראהי היא דלפי ת"ק שאמר וכו'. ע' פסחים דף פה ע"א צמוס' ד"ה אחד עכס וכו']:

